kuna juba Liivimaa kuberner Jaspar Matson Krus'i (kellele Karksi staarostkond läänistati 1622) eluajal, oli 1638. a. maanimistu alusel 7/8 adramaad ja 1683. a. teostatud maamõõdu andmete järgi 1/8, 1688. a. 1/2 ja 1706. a. 3/4 adramaad suur. Et Krus'ile kuuluva läänkonna valitseja Lars Anderszon Wadman oli XVII s. teisel poolel hakanud omavoliliselt ja õigusvastaselt kärpima talunikkude õigusi, läks omavoli osaliseks saanud K. koos Polli Wollmar'iga (vt. *Suppl.*) kaitset otsima Rootsi. K. saavutas seal Karksi lääni valdajalt Gustavus Krus'ilt 29. VI 1673 oma õiguste kinnituse kirja, mille kohaselt K. on vabatalunik ja teost vaba, kui ta maksab mõisale iga aasta 20 speetsiestaalrit. K. käis a-il 1688 ja 1690 kaebamas Kariste mõisa rentniku kapten Johann Rosenkampff'i peale maksu tõstmise pärast 20 taalrilt 30 taalrile aastas. Kammernõunik J. Ehrenskiöld'i resolutsiooni järgi (Karksis 18. IX 1688) jäi kehtima küll kõrgendatud maksumäär, sest K. poolt palutud uue maamõõtmise alusel osutus talu 1/2 adramaa suuruseks, ta vabastati aga statsioonist ja ratsanikkude majutamise kohustusest. Selle korraldusega mitte rahuldunud mõisarentnik esines kaebusega, ent kuberner Eric Soop (vt. *Suppl.*) keelas kirjaga 12. II 1690 K.-le lisakohustuste pealepanemise. K. järglasil õnnestus säilitada oma õigusi ka Vene ajal ning 15. IV 1815. a. tunnustas Liivimaa maaolude läbivaatamise keiserliku komitee Riia osakond, et ta järglased on vabad teost ja kohustatud maksma ainult raharenti 30 taalri suuruses. See seisund püsis teoorjuse kaotamiseni. K. talu pärandus otseliinis edasi meesjärglasile, kes said Liivimaa 1819. a. talurahvaseaduse elluviimise puhul teostatud nimedepanemisel perekonnanimeks Sabas (hiljemini ka Sapas jne.).

A. v. Dehn, Ueber das Freigesinde Kuiwsapa unter dem publ. Gute Alt-Karrishof im Hallistschen Kirchspiele (Inl. 1860, lk. 258—264); J. Jung, Halliste ja Karksi kirikute ja kihelkondade ajalugu (1893), lk. 50 jj.; [A. Oinas], Rootsi kuningatelt õigust otsimas (Post. 1929, nr. 170); A. Perandi, Talurahva maavaldusõigus Eestimaal Rootsi aja lõpul („Õigus" 1935, nr. 5); ERKA-st ja W. Zwiebelberg'ilt (Hallistes) saadud andmed. *A. P-i.*

***KUKK, Artur,** sporditegelane, asus 1931 Helsingist elama Tallinna, kus ta on 1931—35 toiminud Kaitseliidu Harju maleva ja seejärel Harjumaa spordiinstruktorina. Ta on edukalt kaasa aidanud sportliku taseme tõstmisele ja spordiväljakute rajamisele Harjumaal.

Isikl. saadud andmed. *T.*

***KUKK, Hans,** majandustegelane, oli 1927—29 Riigikontrolli rahandusosakonna peakontrolör, 1929—30 Majandusministeeriumis tollidirektor ning Aktsiisivalitsuse direktori kt. ja toimib a-st 1930 seals. Maksudetalituse (kuni 1938 Maksudevalitsuse) direktorina. A-l 1929—30 oli K. tegev Maksudetalituse ala ümberkorraldamisel ja lihtsustamisel. A-il 1930—37 oli ta ühtlasi a./s-i „Eesti Vosvoriit" juhatuse esimees, 1935—38 Eesti Võimlejate Liidu esimees, on a-st 1939 Eesti Veespordiliidu esimees ja teotsenud peale selle Kehakultuuri Sihtkapitali valitsuses, NMKÜ-s jm.

Isikl. jm. saadud andmed. *T.*

***KUKK, Jakob,** kirikutegelane, suri 25. VII 1933 ukj. Tallinnas. — K. õppis Ilmatsalu vallakoolis 1879, Tartu linnakoolis 1880—85 ja H. Treffner'i gümnaasiumis Tartus 1886—91. K. oli pikka aega Keila Hariduseseltsi esimees selle asutamisest a-st 1907. Hariduseselts, mille ümber koondati üle 500 liikme, avas 1907. a. eesti õppekeelega rahvakooli, mis suleti 1911 õppekonna kuraatori korraldusel rahvusliku suuna pärast. Ka oli ta Keila Laenu- ja Hoiuühisuse asutajaid ja nõukogu esimees pikemat aega, Eesti iseseisvuse alguses teotsenud Kristliku Kultuuri ja Ilmavaate Edendamise Seltsi asutajaid ja esimees, ühingu „Maailmaliit Rahvusvahelise Sõpruse Edendamiseks Kirikute Kaudu" liige ja selle Eesti rahvuskomitee esimees a-st 1922 enda surmani, Stokholmis 1925. a. asutatud ühingu „Life and Work" edasitöötamise komitee liige ja Eesti kiriku esindaja luterlikul I ja II maailmakonverentsil a-l 1923 Eisenachis ja 1929 Kopenhaagenis.

Post. 1933, nr. 172—176; Pvl. 1933, nr. 201, 202 (J. Aunver, J. Lattik) jj.; „Eesti Kirik" 1933, nr. 31, 32 (A. Kapp, H. B. Rahamägi), 34 (J. Kõpp); „Usuteadusline Ajakiri"

Eesti biograafilise leksikoni tÃƒÂ¤ienduskÃƒÂ¶ide, 1940, lk. 148